

КРЕАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

*Укладач – доцент кафедри публічного управління та адміністрування, к. п. н,
доцент І. М. Шупта*

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Креативний менеджмент» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Бакалавр» спеціальності «Публічне управління та адміністрування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Креативний менеджмент» можна назвати комплекс теоретичних і практичних питань формування механізму креативного менеджменту на вітчизняних підприємствах: формування стратегічного та оперативного мислення, процесу стратегічного управління, технологічні аспекти прийняття стратегічних рішень в умовах невизначеності, розробки стратегій розвитку й конкурентної боротьби на основі креативного менеджменту.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни базується на знаннях, отриманих при вивченні навчальних дисциплін «Адміністративний менеджмент», «Етика та естетика», «Етика ділового спілкування», «Діловодство», «Конфліктологія», «Математичне моделювання», «Менеджмент», «Менеджмент-консалтинг», «Психологія», «Психологія управління», «Публічне управління», «Самоменеджмент», «Служба в органах місцевого самоврядування», «Соціологія», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Філософія», а також є базою для вивчення навчальних дисциплін «Етика державного службовця», «Мотиваційний менеджмент», «Управління змінами», «Управління персоналом».

Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є: забезпечити загальну теоретичну та практичну підготовку магістрантів спеціальності «Публічне управління та адміністрування», яка слугуватиме основою для врахування та використання психологічних закономірностей їхньої професійної діяльності та підвищення ефективності практичної роботи. Метою курсу є розкриття соціально - психологічних закономірностей креативного менеджменту, формування знань, умінь та практичних навичок в галузі творчого управління та креативного менеджменту, формування здатностей до самостійного творчого вирішення управлінських проблем, вмінь управляти індивідуальною й колективною творчістю.

1.2. Основні завдання вивчення навчальної дисципліни полягають у наданні студентам основних положень дисципліни, що дозволить їм глибоко оволодіти знаннями, які відображають зміст та структуру креативного менеджменту, специфіку й основні закономірності творчих процесів, способи активізації творчих здатностей, усвідомлення ролі та значущості творчого підходу до управління; формування інноваційного мислення, оволодіння інструментарієм творчого підходу до вирішення інноваційних задач, набуття знань і навичок в області розвитку креативного середовища і створення креативної організації, формування умінь та навичок щодо ефективного вирішення психолого-управлінських проблем, засвоєння технологій і методів вирішення нестандартних завдань у галузях економіки й управління.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані наступні елементи компетентності:

знання про:

- зміст та психологічні особливості сучасних концепцій менеджменту;
- сутність, структуру та основні особливості креативного менеджменту;
- основні закономірності, структуру та види творчої діяльності;
- основні характеристики ефективного, творчого менеджера;
- особливості різних стилів керівництва та специфіку інтегрального, творчого стилю управління;

- основні етапи прийняття творчих управлінських рішень керівником та чинники, які впливають на процес прийняття управлінських рішень;
- умови забезпечення позитивної мотивації творчої активності працівників;
- основні чинники становлення сприятливого клімату та творчої атмосфери в колективі;
- закономірності створення ефективної творчої комунікації в організації;
- психологічні умови попередження та творчого вирішення конфліктів в організації;
- методи проведення успішних творчих переговорів;
- психологічні особливості створення та розвитку команди;
- психологічні особливості організації ефективних маркетингових досліджень та рекламної компанії;
- основні закономірності новаторства та управління інноваційною діяльністю організації;
- основні методи активізації творчого потенціалу працівників.

вміння:

- організовувати творчі маркетингові дослідження, рекламні кампанії та PR-кампанії фірми;
- створювати в організації атмосферу творчості, заповзятливості й новаторства;
- використовувати систему прийомів, методик і способів продуктивного розв'язання проблем та прийняття творчих рішення;
- створювати ефективну систему мотивування творчої активності працівників;
- застосовувати методики й прийоми управління новаціями й змінами в організації;
- встановлювати партнерські стосунки всередині фірми та з іншими організаціями;
- ініціювати заходи по трансформації й оновленню організації;
- проводити тренінги з активізації творчості та розвитку творчих здібностей з персоналом фірми;

способи мислення:

- формування суджень – форми відображення об'єктивної дійсності, яка полягає у ствердженнях наявності або відсутності ознак, властивостей або відносин у сфері технологічних процесів;
- пропонування міркувань – низки пов'язаних суджень, спрямованих на те, щоб з'ясувати істинність якої-небудь думки у сфері технологічних процесів, доведення її або заперечення;
- створення умовиводів – виведення з одного або декількох суджень в області технологічних процесів;
- генерування понять – пізнання сутності предметів і явищ у межах системи технологій в їх істотних зв'язках та відносинах, узагальнення їх істотних ознак.

професійні, світоглядні і громадянські якості:

- здатність отримувати, аналізувати та систематизувати інформацію з базових питань програмного матеріалу навчальної дисципліни з різних джерел (монографії, навчальний посібник, періодичні видання, Інтернет);
- здатність ефективно організувати свій робочий час;
- здатність здійснювати ефективні міжособистісні комунікації;
- здатність до постійного удосконалення емоційних здібностей як інструменту розвитку у майбутніх фахівців навичок управління на індивідуальному, міжособистісному та груповому рівнях;
- здатність застосовувати знання правил раціонального використання робочого часу, прийомів та методів роботи керівника для виконання управлінських функцій (постановки цілей, планування, прийняття рішень, реалізації та організації особистої діяльності, контролю);
- володіння прийомами і методами поставлення особистих і професійних цілей;
- здатність раціонально планувати свій робочий час з метою ефективного його

використання;

- володіння прийомами та методами прийняття рішень;
- уміння організувати професійну діяльність, спрямовану на реалізацію поставлених цілей;
- здатність здійснювати контроль за реалізацією поставлених цілей;
- володіння прийомами і методами ефективних комунікацій та інформаційного забезпечення діяльності керівника;
- уміння організувати робоче місце та оптимальні умови праці;
- громадянська відповідальність, почуття обов'язку,
морально-етичні цінності: уважність, чуйність, чемне ставлення до людей, інтелігентність; здатність здійснювати ефективні міжособистісні комунікації; здатність до постійного удосконалення емоційних здібностей як інструменту розвитку у майбутніх фахівців навичок управління на індивідуальному, міжособистісному та груповому рівнях.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин / 6 кредитів ECTS.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Креативний менеджмент як наука

Предмет, методи та завдання креативного менеджменту. Історія розвитку менеджменту та теорії управління. Розвиток теорії й практики управління. Основні моделі управління. Особливості американського, європейського та японського менеджменту. Сучасний стан теорії управління. Гуманізація управління. Сучасні види менеджменту як складові креативного менеджменту. Основні сучасні концепції управління та види менеджменту. Стратегічний, Цільовий менеджмент. Програмний менеджмент. Основні підходи до визначення антикризового менеджменту. Екзистенціальний менеджмент. Інтуїтивний менеджмент. Метафори менеджменту. Віртуальний, квантовий, синергетичний менеджмент; проектний менеджмент (управління проектними групами); менеджмент майбутнього (управління часом); кризовий (антикризовий) менеджмент (управління ризиками); Event-менеджмент, Change-менеджмент.

Тема 2. Сутність, структура та основні механізми творчості

Економічні, управлінські, психологічні підходи до творчості. Зміст та основні види творчості. Основні механізми та прийоми творчості. Свідоме та несвідоме в творчості. Фантазія, інтуїція та продуктивне мислення в структурі творчості. Складові креативності: вміння творчо мислити; компетентність; внутрішня мотивація. Види мислення: системне і стратегічне; трансформаційне; конвергентне і дивергентне, асимілятивне, аккомодативне, креативне.

Тема 3. Творча особистість менеджера та шляхи її формування

Творчий потенціал особистості. Творча особистість менеджера. Здатності до управлінської діяльності. Діагностика й самодіагностика здатностей до управлінської діяльності. Оцінка творчого потенціалу. Профіль творчого виконавця. Внутрішні бар'єри, які перешкоджають проявленню творчого потенціалу людини. Риси та якості ефективного менеджера. Самовизначення і саморозвиток менеджера. Кар'єра: планування, розвиток, шляхи реалізації. Методи діагностики творчого потенціалу творчого менеджера. Сучасні теорії лідерства. Лідерство, влада, вплив, партнерство. Лідерство і керівництво. Авторитет лідера в організації та його визначення. Типи особистостей: традиціоналісти й новатори.

Тема 4. Методи активізації творчого потенціалу особистості

Форми виявлення, способи розвитку і використання творчого потенціалу особистості. Методи інтенсифікації творчих процесів. Універсальні прийоми розв'язання суперечностей та вирішення проблем. Евристичні прийоми активізації творчого мислення. Прийоми і види аналогій. Морфологічна комбінаторика. Методи постановки і системного аналізу управлінських проблем (системний оператор, діаграма Ісікави). Функціонально-вартісний аналіз. Метод мозкового штурму. Метод фокальних об'єктів. Метод синектики. Латеральне

мислення. Онтології та онтологічні системи. Комбіновані методи і системи пошуку. Механізм виводу та інтерпретації результатів. Пошук і генерація нових ідей. Теорія рішень творчих (винахідницьких) задач. Технології «менеджмент ідей» на фірмі.

Тема 5. Основні фактори та функції ефективного творчого управління

Основні стилі управління Аналіз стилів управління. Творчий стиль управління. Сутність управлінської діяльності. Система основних управлінських функцій і їхнє психологічне забезпечення. Творчий підхід до реалізації основних функцій управління. Цілепокладання, прогнозування, планування, організація, мотивування, комунікація, контроль у корекція в діяльності керівника. Творче планування на основі Бачення майбутнього. Правила делегування повноважень. Правила ефективного контролю.

Тема 6. Сутність і основні види управлінських рішень

Специфіка функції ухвалення рішення в діяльності керівника. Організаційні фактори управлінських рішень Типологія управлінських рішень і нормативні вимоги до них. Стратегії розробки й прийняття управлінських рішень. Індивідуальні й колективні методи й технології рішення нестандартних завдань. Модель для прийняття управлінських рішень Стадії підготовки й прийняття управлінських рішень. Процеси прийняття управлінських рішень. Діагностика проблемних ситуацій управлінської практики. Розробка підходів до їх вирішення (робота з кейсами). Елементи процесу прийняття рішень.

Здатність до прийняття рішень. Підвищення креативності при прийнятті рішень. Методи творчого рішення проблем та прийняття управлінських рішень. Мозкова атака в прийнятті рішень.

Тема 7. Творчі стратегії управління персоналом організації .

Сучасні погляди на управління персоналом. Вибір методів управління персоналом організації. Проектування структури й складу підрозділів фірми. Розробка положень про підрозділи й посадових інструкцій. Методи набору й відбору персоналу (HR-технології). Делегування повноважень і організація діяльності. Управління якістю та продуктивністю праці в організації Планування й організація навчання персоналу.

Тема 8. Правила створення креативного середовища в компанії

Зовнішні бар'єри проявлення креативності. Використання культурних, соціально-психологічних можливостей середовища для реалізації цілей працівників і бізнес-цілей підприємства. Культура, соціальний капітал й економічний розвиток. Моделі комунікацій. Типи комунікативних мереж. Оптимізація системи організаційних комунікацій Організація комунікативного простору. Комунікація в управлінні. Формування сприятливого психологічного клімату в організації. Створення творчої атмосфери та сприятливого психологічного клімату в бізнесі-організації. Творчий клімат та партнерські відносини. Політика підтримки та розвиток співробітників.

Тема 9. Конфлікти в організації і їх творче вирішення

Джерела й види протиріч усередині підприємства. Етапи розвитку, причини виникнення. Структура, типологія конфліктів. Соціально - психологічний клімат у колективі. Структурний дисбаланс функцій і коштів, обов'язків і прав; зони відповідальності й рівні влади. Розподіл відповідальності й делегування повноважень усередині організації. Конфлікти в групах: міжособистісний, внутрігруповий і міжгруповий. Екстремальні ситуації. Особистість менеджера як фактор внутрішньої конфліктності в організації. Типологія співробітників - ініціаторів конфліктів. Управління конфліктом у командах у різних організаційних парадигмах Управління конфліктами: профілактика, попередження, вирішення. Використання творчих процесів для вирішення конфліктів. Тактики та прийоми творчого вирішення конфліктів;

Тема 10. Мотивація й стимулювання творчої активності персоналу

Розвиток концепції мотиваційного менеджменту, мотивація й стимулювання: технології й принципи ефективного стимулювання, процесуальні теорії мотивації, змістовні теорії мотивації, матеріальне й нематеріальне стимулювання. Концепції мотивації виконавської діяльності. Основні підходи до реалізації функції мотивування.

Тема 11. Основні ознаки креативної організації

Створення креативної організації. Спільне використання знань: глобальна мережа. Моделі спонтанного і задуманого хаосу. Багатоманітність. Протилежності. централізація, функціонально-рольове управління, швидкість проходження інформації, колективна відповідальність, близькість суб'єкта й об'єкта управління, особливості. управління великими організаціями: глибокий поділ праці, децентралізація, індивідуальна відповідальність, інформаційні перевантаження, формалізовані комунікації. Новаторські організації. Створення новаторської організації. Компанія, що самонавчається, саморозвивається та створює знання. Самоорганізація компанії. Командний менеджмент творчих проектів. Підбір управлінської команди. Перетворення групи в команду. Розподіл ролей в групі та ефективність роботи фірми, підприємства. Розподіл ролей у команді. Творчі команди. Ролі новаторів.

Тема 12. Стратегії розвитку творчого потенціалу в організаціях. Управління креативністю

Спрямованість на творчість, новаторство й зміни. Вирішення проблем і творчість. Складання карт: створення, підтримка й руйнування стереотипів та концептуальних схем. Організаційна культура менеджменту ідей: клімат творчості в управлінні знаннями та ідеями. Чинники впливу на підвищення креативності: постановка задачі; свобода дій; ресурси; склад робочої групи; стимулювання керівників; організаційна підтримка.

Тема 13. Соціально-психологічні аспекти інноваційної діяльності в організації

Інноваційний потенціал управління. Основні теорії новаторства, інноваційної діяльності й запровадження нововведень. Типи новаторства. Джерела новаторства. Етапи та життєвий цикл новації. Природа змін і інновацій. Соціально-психологічні особливості інноваційного процесу. Динаміка новаторства та управління новаторством. Стратегічне новаторство. Бачення: картини майбутнього, Контекст - уроки більше широкого бачення. Корпоративна стратегія й підприємницьке бачення. Управління новаторством: процес зниження невизначеності. Управління процесом інноваційної діяльності й запровадженням нововведень. Психологічне забезпечення організаційних змін. Психологічні бар'єри при сприйнятті змін і методи подолання опору.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Аблязов Р. А. Командний менеджмент: [Навч. посіб.] / Аблязов Р. А., Падурець Г. І., Чудаєва І. Б. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 352 с.
2. Башук Т. О. Підбір персоналу та ухвалення рішень у креативному управлінні організацією / Т. О. Башук // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2012. – № 1. – С. 148-155. – Режим доступу : http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files//mmi2012_1_148_155.pdf. – Назва з титул. екрану.
3. Башук Т. О. Стимулювання та розвиток креативності / Т. О. Башук // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2013. – № 1. – С. 150-160. – Режим доступу : http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi_2013_1_150_160.pdf. – Назва з титул. екрану.
4. Божидарнік Т. В. Креативний менеджмент [Електрон. навч. посіб.] / Т. В. Божидарнік, Н. М. Василик. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. – 498 с. – Режим доступу : <http://repo.lntu.edu.ua/1217/>. – Назва з титул. екрану.
5. Бороздина Г. В. Психологія делового общенія : [Учеб. пособ.] / Г. В. Бороздина. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 224 с. – Назва з титул. екрану.
6. Василенко В. О. Інноваційний менеджмент : [Навч. посіб.] / В. О. Василенко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 356 с.
7. Вахович І. М. Теорії креативної економіки : міжнародний огляд : [Електрон. ресурс] / І. М. Вахович, О. М. Чуль // Економічний форум. 3/2012. – Режим доступу : <http://eforum-lntu.com/assets/files/articles/2012/3/15.pdf>. – Назва з титул. екрану.

8. Виханский О. С. Менеджмент : [Учеб.] / О. С. Виханский, А. Н. Наумов. – [3-е изд.]. – М. : Гардарики, 1999. – 528 с.
9. Власова А. М. Інноваційний менеджмент : [Навч. посіб.] / А. М. Власова. – К, 1997. – 92 с.
10. Гин А. «Креатив-бой»: как его провести : [Электрон. метод. пособ. для общеобраз. шк. и учр. дополн. образ.] / А. Гин, А. Кавтрев. – М. : Вита-Пресс, 2012. – 17 с. – Режим доступа : <http://www.klex.ru/hkj>. – Назва з титул. екрану.
11. Гончарова Н. П. Маркетинг инновационного процесса : [Учеб. пособ.] / Н. П. Уончарова, П. Г. Перерва. – К. : 1998. – 267 с.
12. Гринев В. Ф. Інноваційний менеджмент : [Учеб. пособ.] / В. Ф. Гринев. – К. : МАУП, 2000. – 114 с.
13. Дмитренко Г. Стратегический менеджмент : целевое управление персоналом организаций : [Учеб. пособ.] / Г. Дмитренко. – К. : МАУП, 1998. – 188 с.
14. Должанський І. З. Управління потенціалом підприємства : [Навч. посіб.] / Должанський І. З., Загорна Т. О., Удалих О. О. та інші – К.: ЦЕК, 2006. – 362 с.
15. Ильин Е. П. Психология творчества, креативности, одаренности : [Электрон.учеб.] / Е. П. Ильин. – Спб. : Питер, 2009. – 434 с. – Режим доступа : <http://www.klex.ru/9p8>. – Назва з титул. екрану.
16. Ильин Е. П. Психология индивидуальных различий : [Электрон.учеб. пособ.] / Е. П. Ильин. – Спб. : Питер, 2004. – 701 с. – Режим доступа : http://www.koob.ru/iljin_e_p/psih_ind_razlich.
17. Ильин Е. П. : [Электрон. учеб. пособ.] / Е. П. Ильин. – Спб. : Питер, 2005. – 412 с. – Режим доступа : <http://www.klex.ru/ui>. – Назва з титул. екрану.
18. Інноваційний менеджмент : [Учеб. для вузов] / Ильенкова С. Д., Гожберг Л. М., Ягудин С. Ю. и др.; Под ред. С. Д. Ильенковой. – М.: Банки и биржи, 1997. – 327 с.
19. Макаренко О. Г. Креативный менеджмент : [Электрон. учеб. пособ. / О. Г. Макаренко, В. Н. Лазарев. – Ульяновск. : УлГТУ, 2011. – 154 с. – Режим доступа : <http://window.edu.ru/resource/267/77267/files/ulstu2012-93.pdf>. – Назва з титул. екрану.
20. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент : [Навч. посіб.] / П. П. Микитюк. – К. : ЦУЛ, 2007. – 400 с.
21. Кини Р. Принятие решений при многих критеріях : предпочтения и замещения: [Учеб. пособ.] / Р. Кини, Х. Райфа. – М. : Радио и связь, 1981. – 560 с.
22. Павелків Р. В. Загальна психологія [Електронний ресурс] / Р. В. Павелків. – К. : Академвидав, 2002. – 506 с. – Режим доступа : http://pidruchniki.ws/15840720/psihologiya/zagalna_psihologiya_-_pavelkiv_rv. – Назва з титул. екрану.
23. Свидрук І. І. Креативний менеджмент : [Навч. посіб.] / І. І. Свидрук. – К.: Центр навч. літер., 2012. – 224 с.
24. Туник Е. Е. Модифицированные креативные тесты Вильямса [Электрон. ресурс] / Е. Е. Туник. – Спб. : Речь, 2003. – 96 с. – Режим доступа : <http://www.klex.ru/930>. – Назва з титул. екрану.
25. Хайдуков И. Ф. Креативный менеджмент : [Консп. лекц.] / И. Ф. Хайдуков, А. Е. Щелконогов. – Челябинск.: Изд-во Изд-во ЮУрГУ, 2009. – 130 с.

Допоміжна

1. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 № 3687-ХІІ [Електронний ресурс] / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 32. – Режим доступа : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>– Назва з титул. екрана.
2. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 № 3689-ХІ [Електронний ресурс] / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 36. – Режим доступа : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3689->

12/print1218034688041545. – Назва з титул. екрана.

3. Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України : Постанова Верховної Ради України від 13.07.1999 № 916-XIV [Електронний ресурс] / Відомості верховної Ради. – 1999. – №37, ст. 336. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/916-14>. – Назва з титул. екрана.

4. Балабанов И. Т. Инновационный менеджмент : [Учеб. пособ.] / И. Т. Балабанов. – СПб. : Издательство «Питер», 2000. – 208 с.

5. Афонин А. С. Мотивация труда : [Учеб. пособ.] / А. С. Афонин. – К. : МАУП, 1996.

6. Баранчев В. П. Управление знаниями в инновационной сфере : [Учеб.] / В. П. Баранчев. – М. : «Благовест – В», 2007. – 272 с.

7. Власова А. М. Інноваційний менеджмент : [Навч. посіб.] / А. М. Власова, Н. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 1997. – 92 с.

8. Гуняр Ф. Ж. Преобразование организации : Пер. с англ. : [Моногр.] / Ф. Ж. Гуняр, Д. Н. Келли. – М. : Дело, 2000. – 376 с.

Інформаційні ресурси

1. Psychologies [Электронный ресурс] / Режим доступу : <http://www.psychologies.ru>. – Назва з титул. екрана.

2. Библиотека on-line [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://lib.studentu.org.ua/index.php?do=static&page=men>. – Назва з титул. екрана.

3. Библиотека Тернопільського національного економічного університету [Электронный ресурс]. – Режим доступу : http://library.tneu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=897:2012-03-14-07-04-15&catid=28:2011-11-24-10-53-00. – Назва з титул. екрана.

4. Вопросы психологии [Электронный ресурс] / Режим доступу : <http://www.vorpsy.ru/>. – Назва з титул. екрана.

5. Економічний форум. Науковий журнал [Электронный ресурс] / Луцький національний технічний університет. – Режим доступу : <http://eforum-lntu.com/archive.html>. – Назва з титул. екрана.

6. Интернет-портал «Психология» [Электронный ресурс] / Режим доступу : <http://mirrosta.ru/karta-sayta.html>. – Назва з титул. екрана.

7. Интернет-портал для управлінців Менеджмент.com.ua [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://www.management.com.ua/hrm/motivation.php>. – Назва з титул. екрана.

8. Креативная экономика : Научно-практический журнал [Электрон. ресурс] / Режим доступу : <https://bgscience.ru/journals/ce>. – Назва з титул. екрана.

9. Маркетинг і менеджмент інновацій : Науковий журнал [Электронный ресурс] / Режим доступу : <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/content/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB>. – Назва з титул. екрана.

10. Наша Психология [Электрон. ресурс] / Режим доступу : <http://www.psyh.ru/>. – Назва з титул. екрана.

11. Портал психологических изданий [Электронный ресурс] / Режим доступу : <http://psyjournals.ru/>. – Назва з титул. екрана.

12. Психология : Журнал «Психология» [Электронный ресурс] / Режим доступу : <http://www.psychology.su>. – Назва з титул. екрана.

13. Рекламные Идеи – журнал для практиков рекламы и маркетинга [Электрон. ресурс] / Режим доступу : <http://www.advi.ru/page.php3?id=1>. – Назва з титул. екрана.